

1. Strateegia meetme nimetus

MEEDE 1 - ETTEVÕTETE KONKURENTSIVÕIME SUURENDAMINE JA ÜHISTEGEVUS

2. Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Meetme rakendamine aitab kaasa ettevõtlusaktiivsuse kasvule mittepõllumajandusliku tegevuse suunas. Meetmel on tähtis roll piirkonnale omase konkurentsivõime väljarendamisel ning elukeskkonna, kohaliku elukvaliteedi ning piirkonna konkurentsivõime ja atraktiivsuse parandamise saavutamisel.

Meetme elluviimine:

- aitab kaasa maapiirkondades elukvaliteedi parandamisele ja majandustegevuse mitmekesistamisele;
- aitab läbi ettevõtjate vahelise koostöö ja ühistegevuse loomise ja arendamise kaasa oskuste omandamisele ja elavdamisele, et koostada ettevõtete arengut toetavaid turundustrateegiaid, neid arendada ja rakendada;
- aitab läbi kohalike toodete ja teenuste tõsta piirkonna tuntust ning eripära ja tutvustada selle kultuuri- ja ajaloo pärandit ka väljaspool Saaremaad;
- aitab väärtustada toote või teenuse keskkonnasõbralikkust ;
- parandab ettevõtjate ligipääsu informatsioonile ja täiendõppele.

3. Strateegia meetme eesmärk

Üldine eesmärk

Meetme üldiseks eesmärgiks on maaettevõtluse arenguks ning konkurentsivõime tõstmiseks sobilike tingimuste loomine Saare maakonnas:

- ettevõtlusvaldkonna väärtusahela terviklikkuse tagamine, mis suurendab ettevõtjate motivatsiooni ja majanduslikku huvitatust;
- majandustegevuse, mis põhineb kohapealse tooraine, loodusressursside, kultuuripärandi ning oskusteabe kasutamisel, soodustamine;
- ettevõtete konkurentsivõime tõstmine läbi spetsialiseerumise ja nutikate lahenduste rakendamise;
- erinevate osapoolte vahelise koos- ja ühistöö soodustamine.

Spetsiifilised eesmärgid:

- läbi lisandväärtuse andmise tõsta maaettevõtluse perspektiivikust ning kohalike loodus- ja kultuuriressursside efektiivsemat kasutamist;
- läbi ühiste tegevuste elluviimise ja koostöö arendamise töötlemise, tootearenduse, turunduse jt. valdkondades suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet;
- parandada kohalike teenuste kättesaadavust;
- läbi informatsiooni kättesaadavuse tõsta ettevõtjate tööalast teadlikkust, oskuste taset ning ettevõtlusaktiivsust.

4. Toetatavad tegevused

4.1. Meetme I eesmärgid viiakse ellu järgmiste tegevuste kaudu:

- 4.1.1. investeeringud tootmisprotsessi ja taristusse;
- 4.1.2. investeeringud ettevõtte tegevuste mitmekesistamiseks ;
- 4.1.3. terviklik tootearendus sh uuringud, koostöö teadusasutustega uute toodete loomiseks;
- 4.1.4. ühistegevuse toetamine eesmärgiga tagada kohalike toodete ja teenuste juurdepääs laiematele turgudele sh lühikese toidutarneahela arendamiseks vajalikud tegevused ja investeeringud.

4.2. Nõuded tulenevalt toetatava tegevuse liigist:

Kui projektitoetuse taotleja taotleb toetust:

- 4.2.1 ehitise kohta, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse või mootorsõiduki kohta, kuhu seade paigaldatakse, on see ehitis või mootorsõiduk projektitoetuse taotleja omandis või on antud talle

õiguslikul alusel kasutamiseks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest vähemalt kolmeks aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja VKE* või viieks aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja ei ole VKE;

4.2.2 uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest vähemalt kolmeks järgneva aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja on VKE, või viieks järgneva aastaks juhul, kui projektitoetuse taotleja ei ole VKE;

4.2.3 investeeringuobjekt peab asuma SKK tegevuspiirkonnas

4.3. Abikõlblikud kulud:

Maaeluministri määrusest 23.10.2015 nr 11 ning käesolevast meetmelehest tulenevalt:

Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku kulu moodustavad tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalike kulude maksumus, sealhulgas:

- omanikujärelevalve ja muinsuskaitse järelevalve tegemise maksumus kokku kuni 3% investeeringuobjekti ehitustööde abikõlblikust maksumusest;
- abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajalike sümboolite maksumus.

Projektitoetuse abikõlblikud kulud on:

4.3.1. ehitise ehitamise ja parendamise kulud;

4.3.2. taristuinvesteeringu (elektriga varustatuse, veevarustus- ja kanalisatsioonivõrgu, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja juurdepääsuteede) ehitamiseks, rajamiseks või rekonstrueerimiseks tehtavad kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise kulud. Taristuinvesteeringuks loetakse investeeringut üksiktarbija liitumispunktini;

4.3.3. maastiku, - vee, ja - mootorsõiduki, mille sihtotstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas, soetamise ja liisimise kulu;

4.3.6. masina, seadme, sisseseade või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud, sealhulgas soetatava põhivara kasutamisega seotud patendi, litsentsi, autoriõiguse ja kaubamärgi omandamine;

4.3.7. tootearendusega seotud kulud sh. sisseostetavad tootearendusteenused, nt. konsultatsioonid, katsed ja analüüsid laborites;

4.3.8. turundustegevusega (ühisprojekt) seotud kulud sh:

- infokandjate, jaotusmaterjalide valmistamise, kujundamise, tõlkimisega seotud kulud;
- väikevahendid;

4.3.9. partnerite ühishuvide kaardistamise, koostöövõimaluste teostatavuse uurimisega, siseriikliku ja rahvusvahelise koostööga seotud kulud, sh. õppereisidel ja muudel projekti elluviimiseks vajalikel üritustel osalemine sh. transpordi, majutuse ja toitlustusega seotud kulud;

4.3.10. organisatsiooni tegevuse strateegilise planeerimisega seotud kulud sh. uuringu-, konsultatsiooni- ja koolituskulud;

4.3.11 siseriikliku ja rahvusvahelise koostööga seotud külaliste vastuvõtmisega seotud kulud (sh. sõidu-, transpordi- ja majutuskulud);

4.3.12 ürituste ja kampaaniate korraldamisega seotud kulud sh:

- maa, ruumide, müügipindade ja inventari rendikulu, meediapindade kulu;

4.3.10. ühisprojekti elluviimisel projektijuhtimise otsesed personalikulud (kuni 20% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest) ja kaudsed kulud (kuni 15% abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest). Projektide puhul, milles on ühendatud nii „pehme“ kui ka investeeringuprojekti elemendid arvutatakse projektijuhtimise tasu ainult „pehmete“ tegevuste abikõlblikelt kuludelt. Projektijuhi keskmine brutotunnitasu projekti elluviimise jooksul ei tohi ületada 10 eurot.

4.3.11. kulud, mis on seotud toetuse sümboolika kasutamisega;

4.3.12. kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud on abikõlblik, kui projektitoetust taotlev ettevõtja, mittetulundusühing või sihtasutus tõendab, et:

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;

- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;
- masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja ei ole VKE, ja vähemalt kolm aastat arvates PRIA viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui taotleja on VKE.

4.4 Mitteabikõlblikud kulud:

Kulud, mis ei ole abikõlblikud, on toodud Maaeluministeeriumi määruses 23.10.2015 nr 11 või teistes kehtivates toetuse jagamist reguleerivates normatiivaktides, SKK strateegias ja käesolevas meetmelehes.

4.4.1. LEADER määruses toodud mitteabikõlblikud tegevused ja –kulud:

4.4.2 maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud;

4.4.3 käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel. Taotlejal on kohustus ise selgitada Maksu- ja Tolliametiga, kas tegevus, millele toetust taotletakse on käibemaksu seaduse alusel tagastatav või mitte;

4.4.4 sularahamaksud;

4.4.5 riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;

4.4.6 õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud (välja arvatud projekti juhtimise kaudse kulu taotlemise korral);

4.4.7 viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;

4.4.8 kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele;

4.4.9 erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;

4.4.10 eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensionide ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;

4.4.11. sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;

4.4.12 kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;

4.4.13 liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole projektitoetuse saajale üle läinud PRIA poolt viimase toetusosa maksmiseks, kuid hiljemalt 30. juuniks 2025;

4.4.14. kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande ja omavalitsusüksuste ühiselt täidetava ülesande asendamiseks tehtud kulud;

4.4.15 projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud, välja arvatud ühis- ja teadmussiirde projekti juhtimisega seotud otsesed personalikulud ja kaudsed kulud;

4.4.16. ühisprojekti elluviimisega seotud projekti juhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, kui taotleja on KOV;

4.4.17. kasutatud kauba, sealhulgas sõiduki ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmise ja liisimise kulud;

4.4.18 kulud, mis ületavad EL ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja piirhinda, kui taotletakse toetust asja kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi.

Hinnakataloogis olevaid andmeid on võimalik vaadata ka ilma e-PRIAsse sisselogimata aadressil <https://epria.pria.ee/hinnakataloog/#/valideeritud>

4.4.19. kulud, mille on tasunud ühisprojekti osalev partner;

4.4.20. ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;

4.4.21. ehitusmaterjali ostmise kulud ilma ehitustegevuseta;

4.4.22. muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud (sh toreduslikud kulud ehk kulutused, millega taotletakse peamiselt asja mugavust, meeldivust, ilu jms);

SKK strateegia kohaselt ei ole toetatav:

4.4.23. majutusettevõtte ehitamine, parendamine ja sisustamine statsionaarse põhivaraga;

4.4.24. püsikulude tüüpi kulutused (palgakulud, ülalpidamiskulud jne).

4.4.25. tegevused, mida toetatakse teistest toetusmeetmetest – meede on ettevõtluse toetamise meetmete suhtes täiendava iseloomuga toetades tegevusi, mis ei ole ühel või teisel põhjusel teistest Eestis rakendatavatest toetusmeetmetest abikõlblikud.

4.5. Käesoleva meetmelehe kohaselt ei ole toetatav:

4.5.1 Immateriaalse põhivara soetamine ja arendamine sh:

4.5.1.1 Digitaalsete ökosüsteemide (digilahendus) loomine ja arendamine. Digilahendus - (n: personalihaldus- ja turundustarkvara, laohaldussüsteem, e-poe lahendus, veebileht, broneerimissüsteem jms tootmis- või teenuse osutamise protsessis kasutatav tarkvara, mis aitab oluliselt kaasa ettevõtte äritegevuse efektiivsusele ja konkurentsivõime kasvule jms.

4.5.1.2 Teadmussiirde projektid digitaalsete ökosüsteemide arenguvajaduste ja -vajakute väljaselgitamiseks (sh. olemasolevate digilahenduste auditeerimine ja äritarkvara soetamisele eelnevad kaardistustööd).

4.5.1.3 Digitaalsete ökosüsteemide (digilahendus) loomise ja arendamisega kaasnevate seadmete ostmine.

4.5.2. kavandatava ehitise projekteerimine (ehitusprojekti koostamine).

*Ühisprojektiga saab ellu viia „nn pehmeid“ tegevusi. Ühisprojekti taotleja kaasab vähemalt ühe partneri (juriidilised isikud või füüsilisest isikust ettevõtjad ning partnerid koostavad 1 – 4 aastase tegevuskava. Tegevused viiakse tegevuskava alusel ellu, kuid tegevused tuleb lõpetada hiljemalt 31.12.2024. Ühisprojekti raames on abikõlblikud ka investeringud.

*Projektijuhtimise otsesteks personalikuludeks loetakse tegevuste elluviimisega kaasnevad järgmised kulud:

- tegevusi elluviiva projektijuhi töötasu, lisatasu, preemia, puhkusetasu või puhkusetoetus, mis on kooskõlas samasisulise töö eest makstava palgataseme või töötasuga;
- töölepingu lõpetamise ja muu seadusest tulenev hüvitis;
- seadusest tulenevad maksud ja maksed eelnevas kahes punktis nimetatud kuludelt, sealhulgas sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks ja haigushüvitise tööandjapoolne osa;
- füüsilise isikuga sõlmitud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

*Projektijuhtimise käigus tekkinud kaudsed kulud hüvitatakse kuni 15 % abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest.

Kaudseteks kuludeks on projektijuhtimisega kaasnevad:

- kulud bürooarvetele;
- sidekulud, sealhulgas telefoni- ja postikulu;
- infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;
- projektijuhi tööruumi üür või rent ja selle tööruumi kommunaalkulud, sealhulgas kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
- sõidukulud;
- raamatupidamiskulud;
- toetatava tegevuse elluviimisega seotud pangakonto haldamise kulud ja toetatava tegevuse elluviimisega seotud makse ülekandetasu.

Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel abikõlbliku kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita ning selline kulu ei kuulu hüvitamisele kuludokumendi alusel.

5. Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. dokumendid, mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel)

5.1 Toetuse taotlejaks on:

- ettevõtte (VKE) sh osäühingud, aktsiaseltsid, füüsilisest isikust ettevõtjad, täisühingud, usaldusühingud, tulundusühistud;
- kolmanda sektori organisatsioonid, sh mittetulundusühingud, sihtasutused.

- kohalikud omavalitsused

VKE – mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtte.

Pole oluline juriidiline vorm, milles taotleja tegutseb, vaid fakt, kas tegeletakse majandustegevusega. Kuna ka mittetulundusühingud (MTÜ) ja sihtasutused (SA) võivad tegeleda majandustegevusega (MTÜ-d ei tohi tulu teenida, vaid see tuleb reinvesteerida MTÜ arengusse ning sihtasutuste majandustegevuse tulem tuleb taaskasutada põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks), siis see tähendab, et nii MTÜsid kui ka SAd võib vaadelda kui VKE-sid. MTÜde ja SAte puhul tuleks VKE nõuetele vastavuse määratlemisel hinnata, kas nad on riigi, sh ka KOVi valitseva mõju all. Kui SA asutajate hulka kuulub riik või mõni riigiasutus, sh ka KOV, siis tuleks vaadata, kuidas otsustamisel hääled jagunevad. Samasugune on lähenemine ka MTÜde puhul – kelle häälteel on otsustamisel rohkem kaalu – kas riigil, sh KOVidel või muudel liikmetel. Juhul, kui tegemist on riigi või KOV-i valitseva mõju all oleva MTÜ või SAga, siis ei ole tegemist VKE-ga ning järelevalveperiood on viis aastat.

5.2. Projektitoetuse taotleja vastab nõuetele, kui:

5.2.1. tal ei ole riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas;

5.2.2. ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;

5.2.3. ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;

5.2.4. tema suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti;

5.2.5. tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;

5.2.6. taotleja on esitanud taotluse esitamise hetkeks äriregistrile viimase majandusaasta aruande, mille äriregistrile esitamise tähtaeg on saabunud juhul, kui taotlejal on kohustus esitada äriregistrile majandusaasta aruanne;

5.2.7. taotleja ei ole toetatava tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist alustanud varem ja tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitaotluse PRIA e-teenuse keskkonnas kinnitamise päevale järgneval päeval.

5.3 Nõutavad dokumendid

Projektitoetuse saamiseks esitab projektitoetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ja selles esitatud andmeid tõendavad dokumendid (projektitaotlus).

Taotleja saab ühte taotlusvooru esitada ühe taotluse.

5.3.1. Määruse alusel nõutavad dokumendid:

5.3.1.2. Leader meetme raames antava projektitoetuse avaldus ja toetatava tegevuse või investeeringu kohta avalduses ettenähtud andmed (nõuetavate andmete loetelu määruses §37);

5.3.1.3. projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;

5.3.1.4. ühisprojekti elluviimiseks ühiste kavatsuste kokkuleppe ärakiri;

5.3.1.5. ärakiri dokumendist, mis tõendab, et maa, millele planeeritakse ehitada, kavandatav ehitise, mida ehitatakse või kuhu seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt kolmeks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja on VKE, ning viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui taotleja ei ole VKE, või kui projektitoetust taotletakse uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamiseks;

5.3.1.6. ehitise puhul väljavõtte ehitusprojekti joonistest koos ehitusprojekti seletuskirjaga juhul, kui need on nõutavad ehitusseadustiku kohaselt ja kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;

5.3.1.7 investeringu ja tegevuse hinnapakumise(d), mille nõutavate andmete loetelu on määratletud määruses §33

5.3.2. Saarte Koostöökogu poolt tulenevalt toetatavast tegevusest nõutavad dokumendid

5.3.2.1 Saarte Koostöökogu meetme 1 taotlusvorm;

5.3.2.2. majandustegevusena planeeritud taotluste puhul finantsprognoos (vähemalt 3-aastane, arvates Leader toetusega investeringu tegemisest);

5.3.2.3. ehitise puhul (ka juhul kui taotletakse toetust ehitusprojekti koostamiseks) kirjeldus, eskiisjoonised, asendiplaan jm ehitise kontekstis asjakohane materjal;

5.3.2.4. äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruanne;

5.3.2.5. omavalitsuse kinnituskiri või projekteerimistingimused/ehitusteatis/ehitusluba, mis tõendab kavandatava tegevuse vastavust ehitusseadustikule ja omavalitsuse õigusaktidele. Kinnituskirjaga tõendab omavalitsus takistuste puudumist vastava loa väljastamise kohta projekti positiivse toetusotsuse korral;

5.3.2.6. vähemalt üks (1) hinnapakumine ja/või toetatava tegevuse ja kavandatava investeringu eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa, välja arvatud juhul, kui projektitaotluse esitab ühisprojekti taotleja, kelle eelarve on esitatud tegevuskavas;

Toetustaotluse ja elluviidava projekti tulemuslikkuse hindamiseks on Saarte Koostöökogul õigus saada taotlejalt täiendavat infot ja dokumente.

5. 4 Projektitoetuse saaja kohustused:

5.3.1. projektitoetuse saaja viib ellu toetatava tegevuse või teeb investeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2024;

5.3.2. projektitoetuse saaja viib ellu määruse § 28 lg 3 p 2 nimetatud ühisprojekti kavandatud tegevuse või teeb investeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta hiljemalt 31. detsembril 2024;

5.3.3. kui investeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, teeb projektitoetuse saaja liisingulepingu alusel maksed, viib tegevuse ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2025.

5.3.4. projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega pankrotiseaduse kohaselt nimetatud ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti;

5.3.5. projektitoetuse saaja vastab järgmistele nõuetele:

- tal ei tohi olla riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas;

- ta ei ole saanud ega taotle samal ajal sama kulu kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi.

5.3.6 toetuse saaja on kohustatud:

- võtma projektitoetuse abil tehtud investeringu sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul, kuid hiljemalt 30. juuniks 2025;

- säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeringuobjekti, välja arvatud liisingulepingu alusel omandatud investeringuobjekti vähemalt kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest juhul, kui projektitoetuse saaja on VKE, ning vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja ei ole VKE või kui projektitoetuse saaja on VKE ja projektitoetuse eest ehitati uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrk;

- täitma vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks (MTÜ ja SA) töö tegija ja projektitoetuse taotleja poolt allkirjastatud päevikut. Päeviku vorm nõutavate andmetega on avaldatud PRIA veebilehel;

- eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamise seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
- võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;
- teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;
- esitama projektitoetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet SKK või PRIA nõudmisel;
- vastama strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglites tulenevatele nõuetele;
- omama hiljemalt esimese maksetaotluse esitamise ajal ehitusluba või ehitusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt, ja viimase maksetaotluse esitamise ajal ehitise kasutusluba või kasutusteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt;
- tagama, et kasutatud masina, seadme või eriotstarbelise sõiduki ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
- teavitama viivitamata PRIAt ja kohalikku tegevusgruppi taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust;
- teavitama projektitoetuse abil toetatava tegevuse elluviimisest vastavalt maaeluministri 22. detsembri 2015. a määruses nr 26 „Maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, toetatud objektide tähistamise ning Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) osalusele viitamise täpsem kord perioodil 2014– 2020“ kehtestatud nõuetele.

6. Toetuse maksimaalne suurus ja määr

6.1 Toetuse minimaalne ja maksimaalne suurus, omaosaluse minimaalne suurus

6.1.1. toetuse minimaalne suurus on 4000 eurot;

6.1.2. toetuse maksimaalne suurus 60000 eurot

6.1.4. projektitoetuse suurus ei tohi koos jooksva majandusaasta ja taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta jooksul eraldatud vähese tähtsusega abiga ületada 200 000 eurot, kui projektitoetuse saaja on varem saanud vähese tähtsusega abi ja kui antav toetus on käsitletav vähese tähtsusega abina. Projektitoetuse andmisel võetakse arvesse erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised ettevõtjad, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt.

Vähese tähtsusega abi suurust saab kontrollida: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/riigiabi>

6.1.5. Kui toetatava tegevuse elluviimise jooksul saadakse puhastulu, leitakse projektitoetuse suurus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõikes 8 sätestatud arvestades.

6.2. Projektitoetuse määr sõltub projekti iseloomust:

6.2.1. projektitoetust antakse kuni 60% toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest;

6.2.2. vee-, maastiku- ja mootorsõiduki, väljaarvatud liikurmasina ostmiseks ja liisimiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse ettevõtjale, mittetulundusühingule või sihtasutusele projektitoetust kuni 30% investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest;

6.2.3. projektitoetuse minimaalne määr on 15% toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest.

6.3. Mitterahaline omafinantseering ja vabatahtlik tasustamata töö

6.3.1. kui taotleja on MTÜ või SA võib omafinantseeringu osaks olla mitterahaline omafinantseering. Mitterahaline omafinantseering on tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalik projektitoetuse taotleja tehtud vabatahtlik tasustamata töö.

6.3.2. Mitterahaline omafinantseering võib moodustada kuni üheksa protsenti mitterahalise omafinantseeringuga seotud toetatava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest.
6.3.4. Vabatahtliku tasustamata töö tegemise korral on vabatahtliku tasustamata töö tegija tunnitasu määr kuni neli eurot ning masinat, seadet või mootorsõidukit kasutades kuni kaheksa eurot.

7. Viide sihtvaldkonnale

Tegevused „Terviklik tootearendus, sh uuringud, koostöö teadusasutustega uute toodete loomiseks“ ja „Kutsealane õpe ja oskuste omandamine“ vastavad Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) prioriteedile 1 „teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades“, panustades 1A sihtvaldkonna „innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades“ täitmisse.

Tegevus „Ühistegevuse toetamine eesmärgiga tagada kohalike toodete ja teenuste juurdepääs laiematele turgudele sh lühikese toidutarneahela arendamiseks vajalikud tegevused ja investeeringud“ vastab EAFRD prioriteedile 3 „toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses“, panustades sihtvaldkond 3A „Toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu“ täitmisesse.

Tegevused „Investeeringud tootmisprotsessi ja taristusse“, „Investeeringud tegevuste mitmekesistamiseks“ ja „Mittemateriaalsed investeeringud“ vastavad EAFRD prioriteedile 6 „sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine“, panustades sihtvaldkonna 6A „Tegevusvaldkondade mitmekesistamise, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine“ täitmisesse.

8. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteedid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab

Prioriteet 1 „teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades“; prioriteet 3 „toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses“; prioriteet 6 „sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majandusliku arengu edendamine“.

9. Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Meede ei kattu arengukava meetmetega.

10. Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

10.1. Väljundindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- toetatud projektide arv: 110
- ühisprojektide arv: 5
- koolitatud inimeste arv: 30

10.2. Tulemusindikaatorid ja soovitud sihttasemed:

- loodud töökohtade arv: 30
- uute/parendatud kohalikul toorainel baseeruvate toodete ja teenuste arv: 20
- lõpuleviidud tootearendusprojektide arv: 20

- ettevõtete efektiivsust tõstvate projektide arv: 50

11. Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

11.1 Üldised hindamiskriteeriumid

Eksperdid hindavad esmalt iga Taotluse osas, kas ta vastab üldistele hindamiskriteeriumile (JAH = 1 punkt) või mitte (EI = 0 punkti).

1) projekt peab kas kõrvaldama elukeskkonnale/ettevõtluskeskkonnale olulise valdkonna kitsaskoha või aitama kasutusele võtta potentsiaali (JAH/EI);

2) projekt peab edendama kohalikku algatust, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa maapiirkonna elukvaliteedi ja konkurentsivõime parandamisele ning majandustegevuse mitmekesistamisele (JAH/EI);

3) taotlus peab vastama strateegias ja rakenduskavas esitatud nõuetele, sh peavad toetatavad kulud olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud projekti eesmärgi saavutamiseks. Taotleja peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise (JAH/EI).

Taotlused, mille kohta pool või rohkem kui pool hindamiskomisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud vähemalt ühele üldisele hindamiskriteeriumile EI, st vähemalt ühe kriteeriumi keskmine hinne on väiksem kui 0,51 punkti, pole võimalik heaks kiita. Neid taotlusi täiendavate hindamiskriteeriumite osas enam ei hinnata, kuna nad ei vasta kas määrusele või rakenduskavale või üldisele LEADER eesmärgile.

Taotlused, mille kohta üle poole komisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud kõigile üldistele hindamiskriteeriumitele selle taotluse osas JAH st kõigi kriteeriumite keskmine hinne on vähemalt 0,51 punkti või enam, osalevad edasises hindamises.

Esmalt hinnatakse vastavust üldistele hindamiskriteeriumitele, mis on valikuga JAH/EI järgmised:

- projekt peab kas kõrvaldama elukeskkonnale/ettevõtluskeskkonnale olulise valdkonna kitsaskoha või aitama kasutusele võtta potentsiaali (JAH/EI);
- projekt peab edendama kohalikku algatust, aidates läbi maapiirkonna sisemiste arenguvõimaluste parema kasutamise kaasa maapiirkonna elukvaliteedi ja konkurentsivõime parandamisele ning majandustegevuse mitmekesistamisele (JAH/EI);
- taotlus peab vastama strateegias ja rakenduskavas esitatud nõuetele, sh peavad toetatavad kulud olema põhjendatud, selged, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekad ja vajalikud projekti eesmärgi saavutamiseks. Taotleja peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise (JAH/EI).

Taotlused, mille kohta pool või rohkem kui pool hindamiskomisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud vähemalt ühele üldisele hindamiskriteeriumile EI - pole võimalik heaks kiita. Neid taotlusi täiendavate hindamiskriteeriumite osas enam ei hinnata, kuna nad ei vasta kas määrusele või rakenduskavale või üldisele LEADER eesmärgile.

Taotlused, mille kohta üle poole komisjoni koosolekul osalenud hindajatest on vastanud kõigile üldistele hindamiskriteeriumitele selle taotluse osas JAH, osalevad edasises hindamises.

11.2 Täiendavad hindamiskriteeriumid.

Edasise hindamise käigus annavad hindajad taotlusele hinded täiendavate hindamiskriteeriumite osas, mis sõltuvalt meetmest on erinevate osakaaludega kogu hindest. Iga hindaja saab hinnakriteeriume skaalal 0 ... 5 ning igal kriteeriumil on osakaalu protsent koguhindest. Iga kriteeriumi kohta arvutatakse hindajate keskmist hinnangut väljendav aritmeetiline keskmine hinne. Nimetatud keskmised hinded korrutatakse läbi kriteeriumite osakaaludega ning saadud tulemused summeeritakse

taotluse koondhindeks. Taotlused, mille summaarne koondhinne on vähem kui 50% maksimaalsest võimalikust koondhindest ehk vähem kui 3 hindepunkti, ei ole võimalik heaks kiita, kuna need ei vasta strateegiale. Taotlused, mille summaarne koondhinne on 3 või enam hindepunkti, lähevad arvesse paremusjärjestuse koostamisel meetmete lõikes.

Meede 1. „Ettevõtete konkurentsivõime suurendamine ja ühistegevus” täiendavad

hindamiskriteeriumid ja osakaal koguhindest (%)

- 1) mõju väärtusahela terviklikkuse suurendamisele /30
- 2) mõju kogukonna arengule /20
- 3) mõju koostöö või ühistegevuse arendamisele /20
- 4) kohapealse tooraine ja oskusteabe kasutamine /15
- 5) projekti jätkusuutlikkus (sh taotleja elluviimisvõime)/10
- 6) projekti uuenduslikkus/ 5

Hindepallide tähendused:

- 0 mõju/toetus/kasu puudub
- 1 mõju/toetus/kasu väga väike
- 2 mõju/toetus/kasu väike
- 3 mõju/toetus/kasu rahuldav
- 4 mõju/toetus/kasu suur
- 5 mõju/toetus/kasu väga suur

11.3 Paremusjärjestuse koostamine

Paremusjärjestus koostatakse iga meetme lõikes eraldi võttes arvesse summaarsed koondhinded. Võrdsete koondhinnete puhul tunnistatakse paremaks taotlus, mille puhul on taotletav toetussumma väiksem. Võrdsete koondhinnete ja võrdsete taotletavate summade puhul tunnistatakse paremaks taotlus, millel on kõrgem omafinantseerimismäär. Taotluste paremusjärjestus reastatakse koos toetussummadega.

Projektitaotluste hindamist ja kriteeriumeid on käsitletud SKK juhatuse poolt kinnitatud Projektitoetuse taotluste hindamise korras. Projektitaotluste hindamine toimub elektrooniliselt e-PRIA keskkonnas.